

J.N. Darby

# Synopsis van de Bijbel: Zacharia

Zacharia 1-14

---

Zacharia behandelt meer dan één van de twee andere profeten na de ballingschap de heidense wereldrijken waaronder de Joden geplaatst waren, en de vestiging in volmaaktheid van de heerlijkheid die de terugkeer van de Messias zou kenmerken en vergezellen. Maar ook zien wij de verwerping van de Messias door het overblijfsel dat uit de ballingschap was teruggekeerd. Verder de toestand van ellende en ongeloof, waarin het volk achterbleef en dat hen op den duur openlijk zou karakteriseren. Ten slotte, de laatste aanvallen van de vijanden van Jahweh op Israël, die vooral tegen Jeruzalem zijn gericht. De profeet kondigt de vernietiging van deze vijanden aan door het oordeel van God, en de toestand van heerlijkheid en heiligheid waarin het volk zal delen na hun verlossing door de machtige arm van Jahweh, Die vanaf die tijd zal regeren en verheerlijkt zal worden op de hele aarde. Dit is de complete geschiedenis van Israël en van de volken in verbinding met Israël, na de ballingschap tot aan het einde, voor zover het Jeruzalem betreft; want haar herstel houdt de profeet speciaal bezig. Zoals het *huis* het hoofdonderwerp in Haggai was, is *Jeruzalem* het middelpunt van de beschouwingen van Zacharia. Hoewel in de loop van de profetische voorzeggingen de tempel, en nog meer de Messias, de voornaamste plaats innemen.

De datum van de profetie van Zacharia is bijna dezelfde als die van de profetieën van Haggai. Behalve die in de inleiding, zijn er twee in Zacharia tegen vier in Haggai. De eerste datum in Zacharia is maar ongeveer twee maanden vóór de laatste twee in Haggai, die op dezelfde dag vielen. Ten tijde van de tweede profetie van Zacharia in hoofdstuk 7 was de hele bouw van de tempel nog niet gereed, maar toch zover

gevorderd dat hij kon dienen als plaats van aanbidding, ook al was de inwijding nog niet gevierd.

## Hoofdstuk 1

De Geest van God begint met een vermaning. Die vermaning is gegrond op feiten uit hun geschiedenis, die getuigden van de wijze waarop het woord dat door de profeten was gesproken invloed op hen had gehad. Het misnoegen van Jahweh, waarvoor de profeten niet hadden nagelaten het volk te waarschuwen, had zijn vruchten gedragen. Maar God nam nu kennis van de toestand van de volken, waaraan Hij de macht had toevertrouwd en die zelf een tijd van stille rust genoten en zich niets aantrokken van de ellende en het verval van Gods volk. Maar Jahweh zorgde voor hen. Die stille gerustheid onder de heidenvolken mishaaide Hem zeer en Hij was vervuld met ijver voor Jeruzalem. Hij was tot Jeruzalem weergekeerd in barmhartigheid, en voorspoed en overvloed zouden het deel van Zijn volk zijn. Wij willen hier de opmerking maken dat het oordeel over Babel, dat reeds voltrokken was, in beginsel het oordeel over de verdrukker onder de volken betekende, het hoofd van de wereldrijken van het beeld (Dan. 2); en dat de belofte van zegen vooruitziet naar wat het deel van Jeruzalem zal zijn, als de verdrukker definitief vernietigd is.

Voor het oog van de Geest bestonden er drie koninkrijken. De wereld was in rust en had vrede onder het gezag van het tweede rijk van de oorspronkelijke vier, en dus het eerste van deze drie. Een paard is het symbool van goddelijke kracht in de regering van de aarde, en hier in de wereldrijken die volgden na Nebukadnezar. Er is hier sprake van drie paarden bovendien, die stonden tussen de mirten. Maar zij hebben meer het karakter van de onder Gods voorzienigheid werkende geesten van die rijken dan van de koninkrijken zelf. Het eerste van de drie paarden heeft dezelfde kleur als dat van de Man, die tussen de mirten stond. Misschien omdat Darius en de Perzen Gods volk hadden bevrijd en begunstigd, evenals Christus Zelf eenmaal zal doen naar de grootheid van Zijn macht.

Het belangrijke thema in dit eerste deel van de profetie is dus: het reeds voltrokken oordeel toont de kracht van het woord van Jahweh. God keert terug naar Jeruzalem met barmhartigheid en vertroosting; met innerlijke ijver bewogen over haar en verontwaardigd over de volken die in stille gerustheid de huidige geruïneerde toestand van de stad konden aanschouwen. Het gezicht overziet alles wat de heidense wereldrijken hebben gedaan en toont dat alles onderworpen is aan Gods voorzienige regering. Omwille van Zijn volk neemt Hij van alles kennis en kijkt

vooruit naar het einde van de tijden van de volken. Hij maakt bekend dat Hij het voornemen heeft Zijn uitverkoren en geliefde stad met voorspoed te zegenen. Merk op dat Juda zich intussen voorlopig reeds mocht verheugen in het voorrecht dat hun eigen erediensdienst was hersteld, dat zij in een positie was gebracht waarin zij te zijner tijd de Messias konden ontvangen ter voltooiing van Gods plannen.

Het gezicht aan het einde van het hoofdstuk omvat al de wereldrijken die met Juda en Jeruzalem in verbinding geweest zijn en hen tot aan hun volkomen verlossing zullen onderdrukken. De hoorns schijnen machten voor te stellen en de smeden de instrumenten die God gebruikt om ze te vernietigen. We mogen opmerken dat Israël in vers 19 erbij wordt ingesloten, naar mij toeschijnt als deel van het geheel, maar zonder dat in bijzonderheden wordt getreden. Daar Ninevé onder het juk van Babel was gebracht en Israël onderworpen was aan dit wereldrijk, zien wij ze hier dus allemaal in deze profetie samengebracht.

## Hoofdstuk 2

Vanaf hoofdstuk 2 tot het einde van hoofdstuk 6 spreekt de Geest over de omstandigheden, de beginselen en de gevolgen van het herstel van Jeruzalem en van Gods huis. Maar Hij wijst ook op het oordeel over wat boos en verdorven was. Elk hoofdstuk heeft zijn eigen bepaalde onderwerp: gezichten los van elkaar, terwijl zij toch een deel van het geheel vormen. De directe verantwoordelijkheid waarvan de zegen afhankelijk was en de vrijmachtige genade die de garantie vormde dat het allemaal zou worden volbracht worden beide getoond, ieder op zijn eigen plaats.

Het herstel van Jeruzalem wordt in hoofdstuk 2 op een bijzondere wijze beschreven. Dit werpt veel licht op het verband waarop reeds is gewezen tussen de terugkeer uit de Babylonische ballingschap door Kores als Gods dienaar, de rechtvaardige uit het oosten, en de komende verlossing door de verschijning van de Messias. In de eerste plaats wordt het volledige herstel van Jeruzalem aangekondigd, terwijl Jahweh Zelf haar rondom tot een beveiliging zal zijn. Haar inwoners zullen in vrede en voorspoed leven en Jahweh, haar heerlijkheid, zal in haar midden wonen. Wij kunnen gemakkelijk begrijpen wat een bemoediging zo'n belofte en die belangstelling van Jahweh voor het volk voor hen moet hebben betekend in de toestand waarin zij zich toen bevonden, zelfs al was het hier een belofte voor de toekomst.

Jahweh roept het volk toe en gebiedt hen het Noorderland te ontvluchten (het land van de Chaldeeën), want zij waren verstrooid naar de vier windstreken. Het werkelijke oordeel over Lo-Ammi was de Babylonische ballingschap, terwijl hun

terugkeer, nadat het oordeel over Babel was voltrokken, het onderpand was van een betere verlossing van de macht die in de laatste dagen Babel zal voorstellen. Sion was uit haar ballingschap te Babel bevrijd. Maar hoewel dit tot op zekere hoogte de bevrijding door Kores was, was die verlossing in geen geval de volledige vervulling van Gods plannen. De Joden waren voortdurend (en zijn nog) onderworpen aan het heidense beeld en opschrift. En in de toekomst zullen de Joden opnieuw, maar dan op bijzondere wijze, onderworpen zijn aan de macht die het karakter van Babel zal dragen en hiervan verlost worden. Maar dat zal zijn in die tijd dat Jahweh Zich zal openbaren in een heerlijkheid die geen verzet zal dulden tegen Zijn wil. *Na de heerlijkheid* zal Hij tot de heidenvolken zenden, die Israël beroofd hebben. De heerlijkheid van Jahweh zal verschijnen en de vijanden van Zijn volk zullen geoordeeld worden. Want wie Israël, Gods geliefde volk aanraakte, zal een oordeel over zichzelf brengen; omdat hij Zijn oogappel heeft aangeraakt, dat wat het liefste en kostbaarste voor Hem was. Het oordeel over de volken zal het bewijs zijn dat het Gods Woord was, dat tot Israël was gesproken.

De dochter van Sion wordt opgeroepen te zingen en verblijd te zijn, want Jahweh zal in haar midden wonen. Vele volken zullen komen en in die dag de Heere toegevoegd worden en Hem tot een volk zijn; en Hij zal in het midden van Israël wonen. En dan zal het profetische woord, waarvan de vervulling voor Israël zo lang op zich heeft laten wachten dat het een nachtelijke droom leek te zijn, een werkelijkheid blijken door zijn volkomen vervulling. Jahweh zal Juda beërven als Zijn deel in het heilige land en opnieuw Jeruzalem verkiezen. Het is een ernstige tijd! Laat dan alle vlees zwijgen! Want Jahweh is ontwaakt uit Zijn heilige woning, om alles te volbrengen naar het welbehagen van Zijn wil.

We zien wat een bemoediging dit alles ook toen was voor de Joden. Maar Gods Geest richt het oog op de tijd van het einde, en de openbaring van de heerlijkheid van Jahweh en de zegen van Jeruzalem en de hele aarde. Ook al was de historische terugkeer uit Babel achter de rug, de ware verlossing van Sion lag nog in de toekomst. Alle vlees zou de komst van Jahweh erkennen en er zouden oordelen plaatshebben na de openbaring van Zijn heerlijkheid. Maar opdat Jeruzalem, het middelpunt van Gods handelen met Israël, op zo'n wijze hersteld zou worden dat Zijn zegen erop kon rusten, was er meer nodig dan alleen de openbaring van Gods macht. Het volk was schuldig en verontreinigd. Hoe zouden zij in Gods tegenwoordigheid gebracht en met heerlijkheid bekleed kunnen worden in die toestand? Toch was het noodzakelijk dat zij daar waren om gezegend te kunnen worden. Bovendien is dit de geschiedenis van elke zondaar. Voor deze kwestie, zo belangrijk en zo fundamenteel, vinden wij de oplossing in hoofdstuk 3.

## Hoofdstuk 3

Jozua de hogepriester, die het volk vertegenwoordigt als degene die voor hen verantwoordelijkheid draagt, staat hier voor het aangezicht van de Engel van de Heere, d.i. voor God zoals Hij Zich in Israël had geopenbaard sinds hun vertrek van de berg Horeb. De satan, die steeds probeert de zegen van Gods volk te verhinderen, staat aan Jozua's rechterhand om hem aan te klagen. Wat is hier tegenin te brengen? Jozua was er niet toe in staat, daar hij in vuile kleren gekleed was. Maar Jahweh neemt het persoonlijk op voor de Zijnen, evenals in het geval met Bileam – hoewel zij dit zelf niet weten – en treedt met goddelijk gezag op tegenover de vijand. Jahweh had Jeruzalem verkoren. Hij had het volk als een brandhout uit het vuur gerukt; het was de wens van de satan hen opnieuw daarin te werpen. De wil van God was echter hen te verlossen, hoe schuldig en onrein zij ook waren. Maar de onreinheid was onverdraaglijk voor God, Die echter in genade handelde. Daar het noodzakelijk is dat de zonde wordt weggedaan uit Zijn ogen, neemt Hij die weg – maar niet de zondaar. Hij maakt dat de zonde verdwijnt en neemt ze weg; en terwijl Hij Jozua met nieuwe kleren laat bekleden, door God Zelf in overeenstemming met Zijn volmaaktheid gegeven, wordt hij tevens met het priesterambt voor God bekleed. Dit zal de toekomstige positie van Israël in gerechtigheid en in Zijn dienst zijn: een volk van priesters, door God met gerechtigheid bekleed. Wij bezitten dit nu al op een hogere en hemelse wijze.

In vers 7 zien wij Jozua als de vertegenwoordiger van het volk, dat onder verantwoordelijkheid werd gesteld. Als hij trouw was, zou hij een plaats hebben in de tegenwoordigheid van Jahweh. Vers 8 beschouwt hem als een type van Christus, Die in de laatste dagen het volk als een volk van priesters met Zichzelf zal verbinden. De hoeksteen die voor de ogen van Jozua was neergelegd, was slechts een beeld van de ware Steen, het onwrikbare fundament van alle zegen van Israël en van Gods regering op aarde. Jahweh Zelf duidt het ware karakter ervan aan. Hij zal Gods gedachten en inzichten weergeven, die Hem in Zijn regering zullen leiden. Hij zal de zegelring van God zijn. De ongerechtigheid van het land zal op één dag worden weggenomen door een beslissende en krachtige daad van God. Ook zal de volmaakte wijsheid van God in deze Steen worden gezien, want er zullen zeven ogen op hem zijn.

Ik wil hieraan nog een korte gedachte toevoegen. In 2 Kronieken 16 vinden wij de ogen van de Heere voorgesteld, die de hele aarde doorlopen om Zich sterk te bewijzen aan hen wier hart volkomen naar Hem uitgaat. Dit is Gods trouw in Zijn kennismaking van alle dingen. In Zacharia vinden wij de ogen op de steen die in Sion is neergelegd. Daar is de zetel van die regering gevestigd, die overal alles

waarneemt. In Zacharia 4:10 wordt van deze ogen die de hele aarde doorlopen en alles opmerken gezegd dat zij zich zullen verblijden, wanneer zij het paslood zien in de hand van Zerubbabel. Dat betekent dat het huis dat Jahweh Zich ter woning bestemd heeft, geheel voltooid is. In dit geval zien wij de zeven ogen niet als gevestigd in de regeringszetel over de aarde, maar in hun karakter van een algemeen toezicht dat in zijn voorzienige werkzaamheid niet zal rusten voordat Gods raadsbesluiten ten opzichte van Jeruzalem zijn vervuld; en dan zullen zij zich verblijden. De wijsheid van de voorzienigheid vindt dan zijn hoogste genot in de vervulling van de onveranderlijke plannen van Gods wil. Ten slotte zien we deze ogen opnieuw in Openbaring 5, in het Lam verhoogd aan Gods rechterhand, gereed om bezit van de aarde te nemen als Zijn erfdeel. Hier zijn het de zeven Geesten van God, die uitgezonden zijn over de hele aarde; want de regering is in handen van het Lam, hoewel Hij die nog niet heeft uitgeoefend over de aarde, die Hij op het punt staat in bezit te nemen.

Keren we nu tot ons hoofdstuk terug. Als de zetel van Gods volmaakte regering voorgoed in Jeruzalem is gevestigd en de ongerechtigheid uit het land Israël is weggedaan, zal er volkomen vrede heersen. Ieder zal zich in de vrede van zijn naaste verblijden en in zijn hart naastenliefde koesteren voor al de anderen. De Vrededorst zal daar regeren. Dit alles hangt af van de komst van Christus als de Spruit. Hier wordt Hij nog niet als Koning gezien. Het is Zijn Persoon die voorgesteld wordt en het resultaat van Zijn tussenkomst. Het is goed op te merken dat het Woord niet eerder melding maakt van het wegnemen van de ongerechtigheid, dan nadat door het geloof in Christus het resultaat van Zijn werk is toegepast. Het geloof in Christus zal bij Israël het resultaat zijn van het zien van Zijn verschijning in heerlijkheid. Van tevoren zal Jahweh hun harten al tot Zich trekken, zoals indertijd bij het overblijfsel door de prediking van Johannes de Doper gebeurde. Maar de vrede die hun zal toestromen als gevolg van het wegnemen van de ongerechtigheid, en de blijdschap van de volkomen verlossing zullen zij pas later ervaren. Dan zullen zij zingen: 'Want een Zoon is ons gegeven'.

## Hoofdstuk 4

Hierna wordt Zacharia opgewekt om heel de volmaakte orde te zien van wat God tot stand zou brengen. Opnieuw is het bewezen genade in het heden, die gelegenheid geeft Gods plannen voor de verre toekomst te ontvouwen. De profeet ziet wat de drager van goddelijk licht voor de aarde zou zijn, in al zijn volmaaktheid opgericht. De kandelaar was één geheel, maar hij had zeven lampen. Het was eenheid in al de volmaaktheid van een geestelijke coördinatie of rangschikking:

volmaakte eenheid en in die eenheid een volkomen ontwikkeling of ontplooiing. Alles was op zijn juiste plaats als deel van het geheel, en als een middel gereed voor de dienst. En de beide krachtbronnen die het licht moesten voeden, waren aan weerszijden geplaatst om het licht te onderhouden dat voor Jahweh moest schijnen. Deze twee olijfbomen spreken naar het mij toeschijnt van het koningschap en het priesterschap van Christus, die door kracht en door geestelijke genade het volmaakte licht van Gods orde onder de Joden zou handhaven. Het was een goddelijk werk: de buisjes voor de olie waren van *goud*. Dat wat toegediend werd, was de genade van de Geest: de olie die het getuigenis moest handhaven in zijn volmaakte orde. Maar eerst wordt Israël voor de tijd van het uitspreken van de profetie door de Geest in een heel bepaalde positie geplaatst.

De tijd was nog niet aangebroken om uiterlijk kracht uit te oefenen; evenmin voor de openbaring van Gods macht, de vestiging van Zijn heerlijkheid en de eredienst te midden van Zijn volk. Het was de werking van Zijn Geest in het overblijfsel van Israël, als zij wilden luisteren, om hen weer met hun hart met God in verbinding te brengen en tot een aanbidding die Hem welbehaaglijk zou zijn. Hoewel het noodzakelijk onvolkomen zou zijn, daar het volk nog niet door de macht van God was hersteld en nog steeds in ballingschap verkeerde. Het zou een aanbidding van God in geest en in waarheid zijn, in overeenstemming met de zegeningen die Hij het volk had geschonken.

Tevens was Gods voorzienigheid werkzaam in de uiterlijke omstandigheden om alles te geven wat nodig was om de relatie met Hem in stand te houden en alles te realiseren wat Gods genade na hun bevrijding en terugkeer uit Babel door Zijn bemiddeling en voorzienigheid aan Israël wilde schenken. De zeven ogen die de hele aarde doorlopen, zouden met blijdschap zien dat het huis door de handen van Zerubbabel was voltooid, waar het herstelde overblijfsel weer met God in verbinding stond. Hier vinden we de positie van het volk en de tweevoudige orde van zaken, waar de profetie onze aandacht op vestigt, duidelijk omschreven. Hun huidige verhouding tot God was door de vrijmachtige werking van Zijn Geest tot stand gekomen, zodat hun dienst Hem welgevallig kon zijn, daar Zijn Geest Zijn plaats had ingenomen te midden van het herstelde overblijfsel; terwijl Gods voorzienige macht hun de zekerheid gaf van Zijn zegen. Maar er was nog geen sprake van een directe regering van God. De regering bleef in de handen van de volken.

Waar de profetie het oog op richtte voor de toekomst, was de volmaakte orde van zaken die zou worden gevestigd in Jeruzalem, als de drager van goddelijk licht op aarde, onderhouden door middel van de twee olijfbomen – het koningschap en het priesterschap – voor de Heere van heel de aarde zou staan. De God van Israël had

Zijn troon vroeger in Jeruzalem gehad. De God van de hemel had de heerschappij over de aarde nu in handen van het hoofd van de volken gelegd. Maar de Heere van heel de aarde zou een aardse orde van zaken in overeenstemming met Zijn wil in Jeruzalem oprichten en daar Zijn goddelijk licht in stand houden door een koninklijk priesterdom.

## Hoofdstuk 5

Hoofdstuk 5 toont ons de keerzijde van dit beeld door middel van het oordeel over de bozen in Israël in de laatste dagen. De profeet ziet een grote boekrol die de vloek over de goddelozen bevat, over hen die zondigen tegen hun naaste en tegen de naam van Jahweh, om hen en hun huizen volkomen weg te vagen.

Maar dan wordt ook het volk als geheel in zijn ware positie gezien. Dat wat zichzelf Jeruzalem, Israël en het volk van God noemde, was naar hun ware karakter een onderdeel van Babel geworden. God neemt hen op en plaatst hen in de macht van Zijn voorzienigheid op de grondslag waar zij feitelijk thuishoren: er wordt een huis voor het afgodische volk gebouwd in het land Sinear. Hun karakter als onderdeel van Babel wordt door de plaats van het huis ten volle bewezen.

## Hoofdstuk 6

In hoofdstuk 6 wordt ons Gods regering getoond in de vier wereldrijken, maar niet als een directe regering van God en evenmin als een regering die alleen menselijk was. We hebben in de persoon van Nebukadnezar gezien, toen de macht in handen van een mens was gegeven, dat deze daarin had gefaald. Maar het was Gods wil niet de teugels van het bewind over de aarde onmiddellijk in handen te nemen, of de aarde over te laten aan de goddeloze wil van de mens, zonder voorzienige rem, zonder enige leiding. Hij bestuurt de aarde niet door direct in te grijpen, teneinde het getuigenis van Zijn karakter en Zijn wegen te handhaven, maar door middel van werktuigen die Hij gebruikt en waarvan het resultaat van hun werk naar Zijn wil is. Slechts Gods wijsheid is hiertoe in staat, want Hij weet alle dingen en bestuurt alle dingen voor het volbrengen van Zijn plannen. Dit is de reden waarom wij zoveel dingen zien die moreel compleet in strijd zijn met Gods regeringswegen en die toch slagen. Voor het ogenblik is het schijnbaar een chaos. Maar straks zal de uitkomst een meer diepe en bewonderenswaardige wijsheid voor onze verbaasde blikken onthullen dan zelfs gezien werd in de tijd van Gods directe regering in Israël, hoe volmaakt die ook was. Het is de alles omvattende voorzienigheid, die in haar



resultaten alleen aan de eisen van Gods natuur voldoening kan schenken, terwijl inmiddels volledige vrijheid is gelaten aan de werkzame wil van de mens.

Deze indirect uitgeoefende macht door werktuigen die uit de tegenwoordigheid van de Allerhoogste komen, wordt aangewend in verband met Zijn rechten over de hele aarde. Dit is het karakter van God in de profetie van Zacharia. Het is ook het karakter van Zijn regering in onze tijd, de tijd van de regering van de vier wereldrijken. Maar als Christus straks zal regeren, zal de heerschappij weer direct in Zijn Persoon verankerd zijn en zal Jeruzalem het middelpunt van die regering vormen. Ik denk dat wat in het achtste vers beschreven wordt, op het oordeel ziet dat aan Babel voltrokken wordt. Wij weten dat het land van de Chaldeeën altijd het land ten noorden van Israël was. De geesten, door God gebruikt, hebben dáár Zijn wil volbracht. Het zevende vers schijnt een verwijzing te zijn naar het Romeinse keizerrijk en omvat zijn hele geschiedenis vanaf de stichting tot in de tegenwoordige tijd, en tevens het historische karakter dat het altijd gekenmerkt heeft. De witte paarden stellen voor wat God door het Griekse wereldrijk gedaan heeft. De gevlekte en sterke paarden duiden, zo schijnt het, op een mengsel van Griekse en Romeinse elementen. In elk geval hebben deze paarden een dubbel karakter, die later twee verschillende klassen worden, waarvan alleen de laatste het karakter van algemeenheid heeft, daar zij de hele aarde doorkruisen. Ik twijfel niet dat al deze trotse werktuigen van Gods regering in de laatste dagen opnieuw zullen worden gezien als de machten die het oordeel uitvoeren, wanneer God zal beginnen Zijn rechten te doen gelden als de God van de hele aarde. Misschien zal het aardrijkskundige Babel een uitzondering zijn, op grond van wat in vers 8 wordt meegedeeld.

Het volle resultaat van alles wordt gegeven in de verzen 9-15, waar wij de Spruit zien, geboren en gegroeid in de plaats van Zijn aardse heerlijkheid. Hij bouwt Gods tempel en draagt de heerlijkheid. Hij heerst op Zijn troon en is priester op Zijn troon, de ware Melchizedek. Hij zal het genot van een volkomen vrede voor de aarde in stand houden, het vredesberaad met Jahweh. Deze raad des vredes zal blijven bestaan tussen Jahweh en de Spruit. Vergelijk Psalm 85 en 87. Daarom zal men van verre komen om de tempel van de Heere te bouwen; en de vervulling van de profetie zal het bewijs zijn van de waarheid van het getuigenis.

Opnieuw zien wij hoe de beide bestanddelen van de profetie, de gebeurtenissen en Gods handelingen in de dagen van de profeet als het ware in één lijn staan met de glorierijke omstandigheden van de laatste dagen. In de eerste plaats was het verval en de verwoesting van Babel al de voltrekking van het oordeel over deze onderdrukker van Jeruzalem, die het in ballingschap had geleid. Het hele bestaande stelsel was dus in beginsel geoordeeld, zoals in het Nieuwe Testament wordt

gezegd van de tegenstander: 'Nu is de overste van deze wereld buitengeworpen' (Joh. 12:31). En dan wordt de vervulling van de belofte gekoppeld aan de gehoorzaamheid van het overblijfsel (vs. 15). Dit geldt ten opzichte van Israël tot aan het einde (zie Hand. 3 en ook Hebr. 3 en 4). Maar intussen zal, onafhankelijk hiervan en op andere gronden, de volheid van de volken worden binnengebracht (Rom. 11:25). Ten slotte zal Israël de vervulling krijgen van al de beloften en het zal dan aan God gehoorzaam zijn (in feite het overblijfsel). Het is dan niet meer verbonden met de orde van de gemeente. Dit hangt allemaal samen met de beloften aan Israël, die voor de aarde gegeven zijn.

We willen hier opmerken dat we in Zacharia (omdat Babel al geoordeeld is), niet de regering in handen van de mens gelegd zien, noch het morele karakter van de wereldrijken in de gedaante van een beeld of van dieren. We zien de regering van God: verborgen, voorzienig, maar toch een realiteit in verband met deze wereldrijken. Dit is een heel belangrijk beginsel, willen wij een goed begrip hebben van het hele stelsel vanaf de dagen van Nebukadnezar, en de terugkeer uit de ballingschap tot aan het einde, wanneer Christus zal heersen in gerechtigheid. Met het slot van hoofdstuk 6 eindigt het eerste gedeelte van deze profetie.

## Hoofdstuk 7-10

Het speciale onderwerp vanaf hoofdstuk 7 tot aan het eind van het boek is de voorstelling van de Messias aan Israël, met al de gevolgen van Zijn verwerping. We vinden hier weer dezelfde beginselen ten aanzien van verantwoordelijkheid en zegen, die golden voor het overblijfsel na de terugkeer uit Babel. De profetie begint met de onoprechtheid van hun klachten en verootmoediging tijdens de zeventig jaar van de ballingschap in herinnering te brengen, en het voorbeeld van de verharding van het volk vóór het aanbreken van die droeve periode – de oorzaak van hun verstrooiing onder de volken, waardoor hun geliefde land tot een verwoesting werd. Maar nu heeft Gods liefde voor Sion, Zijn uitverkoren stad, Zijn ijver opgewekt en Zijn toorn tegen allen die haar onderdrukten. Hij was tot Sion teruggekeerd en het zal gezegd worden als de stad van de waarheid, en de berg van de Heere zal Zijn heilige berg zijn (8:3). Jeruzalem zal met een rijkdom aan zegen overladen worden; haar straten zullen vol oude inwoners zijn. God zal Zijn volk terugbrengen uit alle landen waarheen zij in ballingschap waren verdreven. Vanaf de dag dat het volk tot God was teruggekeerd en het fundament van de tempel was gelegd, zou Zijn zegen vloeien als een rivier, zoals vroeger ellende en oordeel hadden gedaan. Maar de Joden die teruggekeerd waren uit Babel, waren aan

voorwaarden van waarheid en oprechtheid onderworpen, wilden zij deze zegen genieten (8:16-17).

Maar behalve dit alles verklaart Jahweh – zonder voorwaarden te stellen – dat hun vastendagen voortaan vrolijke feesten zouden zijn en dat er mensen van alle volken zouden komen om Jahweh te Jeruzalem te aanbidden. Ze zouden het kleed van een Joodse man vasthouden, wetend dat God met het volk was (8:23). Hier zien wij dus de al aanwezige gevolgen van ongehoorzaamheid voorgesteld, namelijk onoprechtheid en hardheid van hart. Verder directe zegen door genade aan het volk geschonken, onder voorwaarde van een godvrezende wandel. Een volheid van zegen, die alleen de tegenwoordigheid van Jahweh in hun midden met zich kon meebrengen. En ten slotte Gods genadige voornemens die, als alleen van Hemzelf afhankelijk, onfeilbaar in vervulling zullen gaan. Met deze laatste gedachte zijn vele gevolgen en belangrijke gebeurtenissen verbonden. De eerste twee gevolgen zijn dat Israël in het bezit zou worden gesteld van het hele grondgebied dat God hun had gegeven. Er zouden vijanden van buiten komen, maar Jahweh Zelf zal Zijn huis verdedigen. Het resultaat van Zijn persoonlijk ingrijpen zal zijn dat geen onderdrukking hen nog kan treffen en geen verderver ooit hun land zal betreden. Jahweh Zelf had de zaak in handen genomen. Het zal een tijd zijn dat heel de mensheid het oog op Jahweh zal richten, evenals de stammen van Israël. Vergelijk dit gedeelte van hoofdstuk 9 met Jesaja 17.

De persoonlijke tussenkomst van Jahweh, Die Zich rondom Zijn huis zal legeren ter verdediging van de stad tegen de laatste aanval van de Assyriërs (die we meer dan eens in de profeten hebben gevonden), moet noodzakelijk de Messias invoeren met het oog op de gebeurtenissen van de laatste dagen. Zacharia 9:9 spreekt hierover. Het toont ons de Messias in Zijn persoonlijke karakter als Koning, maar vanuit een tweeledig oogpunt. En dit is de reden waarom in het Nieuwe Testament alleen het gedeelte wordt aangehaald dat op Zijn éérste komst ziet. De Koning van Sion komt tot haar. Hij is rechtvaardig, en in Zijn eigen Persoon brengt Hij kracht en heil. Dit is hier de algemene gedachte: wat Sion nodig had, en wat in de laatste dagen volledig zal worden vervuld. De Heilige Geest voegt hierbij nog het persoonlijke karakter van de Heere Jezus, de gezindheid waarin Hij Zich aan Israël voorstelde. Hij is nederig en rijdt op het veulen van een ezelin. We weten allen dat de vervulling van deze profetie bij Zijn eerste komst heeft plaatsgehad.

Nadat de Messias op deze wijze is voorgesteld, worden bepaalde gevolgen van Zijn tegenwoordigheid aangekondigd in wat volgt. Het is de voortzetting van vers 8, maar nu is door hoofdstuk 9:9 bekend *Wie* de Koning is waarover de profeet spreekt. Hij zal een einde maken aan de oorlog in Israël en een voortdurende vrede onder de volken tot stand brengen. Zijn heerschappij zal zijn tot het einde van de

aarde, terwijl het land Israël het centrum van de macht zal zijn. Jahweh heeft het volk, d.i. het gelovig overblijfsel dat Zijn volk zal worden, verlost door het bloed van het verbond. Hij zal hun dubbel vergoeden al het leed dat ze hebben ondergaan, en zij zullen het middel in Zijn hand zijn om Zijn macht te vestigen in de landen van de volken. Jahweh zal met hen zijn en zal hen redden, daar zij de kudde van Zijn volk zijn. Hij zal zegen over het land uitstorten op het gebed van het overblijfsel van Zijn volk, dat was afgedwaald als een kudde zonder herder en tevergeefs hulp had gezocht bij de afgoden. Maar nu had Jahweh Zijn kudde bezocht, het huis van Juda, en voortaan zou er kracht van hen uitgaan. Juda zal zijn als Zijn prachtige paard in de strijd (10:3). Hij zal Juda kracht verlenen en Efraïm verlossen. Jahweh zal hen in zulke enorme getallen bijeenbrengen, dat er niet genoeg plaats voor hen zal zijn. Hij zal de zee droog maken en een weg voor hen banen door de rivier, en de trots van hun vijanden zal verbroken worden. Ze zullen sterk zijn in Jahweh hun God, en in Zijn Naam zullen zij wandelen. Tot het eind van hoofdstuk 10 vinden we de aankondiging van de zegen waarmede Juda en Efraïm worden bekroond, wanneer zij door de goedgunstigheid van Jahweh weer in hun land zijn hersteld.

## Hoofdstuk 11

In verband met de oordelen die samenhangen met en die ook een gevolg zijn van de verwerping van de Messias, treedt de Geest meer in bijzonderheden over de omstandigheden van de laatste dagen als gevolg van Zijn verwerping. Het is de geschiedenis van Israël in zijn verhouding tot Christus. Ik denk dat het begin van hoofdstuk 11 spreekt van de inval van de volken in Israël. De eerste drie verzen doen ons de algemene toestand van het land zien. In vers vier pleit Jahweh voor Zijn verwoeste kudde. Hun heidense bezitters beschouwden hen slechts als oorlogsbuit. Hun eigen herders hadden zelfs geen medelijden met hen. Terwijl Hij het volk overgaf aan de vrucht van hun eigen boosheid, was Jahweh met ontferming bewogen over Zijn ellendige schapen en nam Hij de verdrukten onder Zijn persoonlijke zorg. Het is dezelfde geest die we bij Christus gedurende Zijn leven te midden van Israël aantreffen.

De twee staven spreken van Zijn gezag, waardoor Hij in staat is de volken onder Zich als Hoofd te verenigen en Juda en Israël in eenheid samen te binden – de dubbele uitwerking van Christus' tegenwoordigheid. Maar de herders van Israël zijn uitgeroeid. En Christus, bedroefd over het goddeloze volk, en Zelf door hen verafschuwed, laat hen aan zichzelf over en aan de gevolgen van hun eigen slechte gedrag. Als gevolg doet Hij tijdelijk afstand van de volken als Zijn erfdeel, daar Hij het in Israël als Zijn bezit zou aanvaardden. Maar de ellendige schapen van de kudde

hebben erkend, door alles wat zij in Hem en in Zijn wegen hebben gezien, dat het woord van de profetie in Hem was vervuld. Zij hebben niet gewacht tot de openbaring van Zijn heerlijkheid als de Messias van Israël, maar hebben zich persoonlijk aan Hem overgegeven, daar zij tot Hem werden aangetrokken en de bewijzen zagen dat Hij door God was gezonden.

Het komt mij voor dat dit alles zowel het werk van de apostelen in Israël, als het leven van Christus Zelf omvat. De profetie spreekt alleen over het feit zelf. De verzen 12 en 13 noemen de prijs waarop het volk hun Koning en Verlosser hadden geschat: dertig zilverstukken. Iedereen kent de vervulling van deze profetische woorden. Zacharia stelt de zaak hier op profetische wijze voor en geeft aan dat het zó moest gebeuren volgens Gods raad. Ook zien wij dat Christus hier verschijnt als Jahweh Zelf. Het verband tussen de verzen 6 en 9 brengt dezelfde waarheid naar voren. Al de plannen van Jahweh vinden hun vervulling in de Persoon van Jezus Christus. Ook zien wij dat de hereniging van Israël en Juda, waarvan Christus de band zal zijn, wordt uitgesteld. In de verzen 15-17 zien we dat de profeet de kenmerken van de antichrist moest aannemen (evenals eerder die van Judas), om in type de dwaze herder aan te kondigen die als een oordeel van Gods kant zal komen en die het vonnis zal ondergaan dat hij verdient. Christus kwam in de naam van Zijn Vader, Hij werd verworpen. Een ander zal komen in zijn eigen naam, en hem zullen zij aannemen.

## Hoofdstuk 12

Met het invoeren van de antichrist als een herder<sup>1</sup> in Israël, beginnen ook de gebeurtenissen die in de laatste dagen rondom Jeruzalem zullen plaatsvinden. Alle volken zullen zich rondom Jeruzalem verzamelen, maar zullen ondervinden dat het een lastige steen is die hen diepe wonden zal toebrengen. God zal de macht van de mens oordelen, maar Zijn volk zal Hij in vrijmachtige genade verheffen. Hij zal de volken die tegen Jeruzalem zijn opgetrokken vernietigen. Eerst komt de verlossing van het volk door de kracht van Jahweh. Dit is vrije genade, betoond aan de grootste van de zondaren: het zwakke maar geliefde Juda, dat bij alle opstand tegen God nog dit had gevoegd dat zij hun Koning en Verlosser hadden veracht en verworpen.

---

<sup>1</sup> Ik veronderstel dat dit dezelfde persoon is als de nietige herder in vers 17. Hij laat de Joden in de steek en vereenzelvigd zich met de heidense machten, nadat een einde is gemaakt aan de Joodse eredienst. In het Hebreeuws wordt hij genoemd: Een ding dat niets is.

Gods genade neemt de leiding in handen over alle menselijke hulpbronnen. Zijn liefde en genegenheid worden door de vermetelheid van de vijanden opgewekt en zullen nooit meer verkoelen. Zo wordt deze vermetelheid, waardoor God genoodzaakt wordt tussenbeide te treden, het middel waardoor de trouw van Zijn liefde bewezen wordt. Juda, het schuldige maar toch geliefde Juda, is verlost. Dat wil zeggen het overblijfsel, waarvoor de ellende van Israël tot een drukkende last was geworden. Maar de kwestie van het gedrag van Juda tegenover God blijft nog onopgelost. Niettemin had de genade die het door zijn verlossing bewezen was, het hart bewerkt. Wij weten dat de wet in het hart van het volk zal worden geschreven, maar er is nog meer. Het besef dat de God, tegen Wie men zo vreselijk opstandig is geweest, mij toch nog liefheeft, doet het hart smelten. Zo ook het hart van hen.

Zo werkt de genade dan door en doet het volk de Messias zien, Hem Die zij doorstoken hebben. De Verworpene is Jahweh, Degene die hen verlost. Het is nu niet meer een roepen om hulp in de nood, wanneer er geen andere toevlucht is dan Jahweh. Maar Israël, en meer in het bijzonder Juda, is niet langer ten prooi aan de angst en de vroegere benauwdheid. Het is nu alleen bezig met haar zonde, gevoeld in de tegenwoordigheid van een gekruisigde Heiland. Het is nu niet een gezamenlijk leed van de natie, getroffen in haar meest tere gevoelens. Het zijn nu harten, gesmolten door het besef hoe droevig hun houding is geweest tegenover Hem, Die Zichzelf voor hen had overgegeven. Elk geslacht afzonderlijk, gebogen onder het gewicht van eigen, persoonlijke schuld, doet apart belijdenis van zijn diepgaande zondige daden. Terwijl geen vrees voor oordeel of straf enige invloed heeft op het karakter of de waarachtigheid van hun berouw. Hun zielen zijn hersteld, in overeenstemming met de waarde van het werk van Christus. Dit is het ten slotte waardoor het volk weer voorgoed tot God wordt gebracht. Dezelfde morele orde zien wij in de geschiedenis van David als type. Eerst wordt de ark op de berg Sion gebracht, en dan volgt de dorsvloer van Arauna de Jebusiet.

## Hoofdstuk 13

In hoofdstuk 13 zijn alle dingen gereinigd. Er is nu een fontein geopend voor het huis van David, dat de oorzaak was geweest van de diepe val van het volk, zonder echter aan Gods rechten of Zijn genade afbreuk te hebben gedaan. Deze fontein is ook geopend voor de reiniging van de inwoners van Jeruzalem, die meer dan deelgenoten waren geweest aan de zonden van hun heersers. Het betreft hier de praktische reiniging door middel van water. Er was al geloof in Hem Die zij doorstoken hadden, in hun harten. De afgoden en de valse profeten, de twee hoofdoorzaken van de geestelijke ellende van de Joden, zouden helemaal worden

weggedaan. Niemand, zelfs niet de ouders van iemand die zich aan deze dingen schuldig maakte, zou de gruwelen en bedriegerijen voortaan dulden. Het is Christus, bij Wie als maatstaf en model, alles zal worden beoordeeld en vergeleken. Alle dingen krijgen hun morele karakter in overeenstemming met de relatie van de verlost met Hem. Dit geeft gelegenheid tot een volledige historische ontvouwing van wat Hem is overkomen. Hoe Hij was doorstoken en de gevolgen daarvan, het wordt uitvoerig beschreven ten opzichte van Jeruzalem, Israël en de wereld.

In vers vijf lezen we: 'Ik ben geen profeet. Ik ben een man die het land bewerkt, want een mens (Adam) heeft mij daartoe geworven van mijn jeugd aan'. Dit wil zeggen dat Christus de nederige positie heeft ingenomen van iemand, Die Zich geheel als dienstknecht heeft toegewijd aan de mens, in de omstandigheden waarin Adam door de zonde was gebracht (dat is met het oog op Zijn positie als Mens, levend in deze wereld). Vers zes vestigt onze aandacht op wat de Joden Hem hebben aangedaan, hoe Hij door hen is gewond en behandeld als een misdadiger. Het ware karakter van Zijn Persoon en Zijn lijden wordt dan geopenbaard in vers 7. Het is het zwaard van Jahweh, dat ontwaakt is tegen de Man Die Zijn metgezel is, Zijn gelijke. Dit vers heeft geen verklaring nodig. Hoe belangrijk is het dat wanneer Christus beschouwd wordt in Zijn vernedering als Mens, de Geest over Hem spreekt als de gelijke van Jahweh wat betreft Zijn rechten. En als Hij in Psalm 45:7 wordt gezien op de troon van Zijn heerlijkheid en als God wordt aangesproken, dan worden de Zijnen als metgezellen van Hem in heerlijkheid erkend, als delend in Zijn positie.

Het resultaat van de verwerping van Christus, het middelpunt van de geschiedenis en van de betrekkingen van de mens met God – want deze gebeurtenis wordt hier genoemd in verbinding met de geschiedenis van Israël –, is de verstrooiing van de schapen, die rondom de ware Herder waren vergaderd. Niettemin strekt God Zijn hand tot de kleinen uit. Voor Juda zal, wanneer in de laatste dagen de loop van hun historie weer wordt hervat, het gevolg hiervan zijn dat 2/3 van hen zal worden uitgeroeid in het hele land (vergelijk hiermede Ezechiël 20:34-38 in verband met Israël). Terwijl het derde deel dat gespaard wordt, door het vuur zal gaan, de Naam van de Heere zal aanroepen en verhoord zal worden. Jahweh zal de naam Lo-Ammi – Niet Mijn volk – voorgoed tenietdoen door te zeggen: 'Het is Mijn volk'. En zij zullen zeggen: 'Jahweh is mijn God'. Dit is het eindresultaat van Zijn handelen met Zijn volk; en in dit geval speciaal met Juda, van wie Hij Lo-Ammi had gezegd, en met het overblijfsel dat Hij erkent en aanneemt als Zijn volk.

## Hoofdstuk 14

Hoofdstuk 14 kondigt de slotgebeurtenissen aan die bovengenoemd resultaat zullen bewerken, zoals hoofdstuk 13 hoofdzakelijk in bijzonderheden heeft meegedeeld wat met Christus verband houdt. De twee onderwerpen van hoofdstuk 12 zijn dus opnieuw, maar nu in bijzonderheden, behandeld.

We willen hier de opmerking maken dat in wat hier volgt het gevolg gezien wordt van het breken van de staf die Juda en Israël verbonden had. De profeet spreekt alleen van Juda, d.i. van hen die in het land schuldig waren aan de verwerping van de Messias en die de gevolgen daarvan zullen ondervinden in het land gedurende de laatste dagen, daar de massa van het volk in die tijd zich met de Antichrist verbindt. Zoals we eerder al opmerkten, vormt Jeruzalem het middelpunt van deze profetie. Geen profeet kon worden gedood buiten Jeruzalem. Wat een vreselijk iets: uiterlijk dicht bij God te leven terwijl men innerlijk ver van Hem is; en het hart zichzelf omhult met de Naam van God als een gewaad van trots en als een schild, opdat zijn pijlen niet langer het geweten treffen!

Niettemin, ondanks haar trots en haar verbintenis met kwaad, zal Jeruzalem veroverd worden in de laatste dagen. Bij de studie van de andere profeten hebben wij gezien dat dit gebeuren zal. Wanneer de stad dan later opnieuw belegerd wordt, zal Jahweh ingrijpen om deze vijanden te vernietigen. Dit wordt hier nu nadrukkelijk aangekondigd. De volken zullen door Jahweh ten strijde verzameld worden, de stad zal ingenomen en de huizen geplunderd worden, en de helft van de inwoners zal worden weggevoerd. Dan zal Jahweh tegen deze volken uittrekken, zoals we in hoofdstuk 12 lezen (vgl. Jes. 66 en Micha 4). Hij komt in de Persoon van Christus naar de Olijfberg, vanwaar Hij opgevaren is. De Olijfberg zal in tweeën gespleten worden, waardoor een grote vallei gevormd wordt. Dit zal grote vrees en ontzetting geven onder de mensen die daar zijn. Maar als Jahweh Zich, als ik het zo mag uitdrukken, op die wijze vereenzelvigt met de zachtmoedige en nederige Jezus, Die vroeger de aarde had betreden, zal het voor iedereen duidelijk zal zijn dat de Verlosser en Jahweh één en dezelfde Persoon zijn. Het is niet minder waar dat Hij in al Zijn heerlijkheid van de hemel zal neerdalen, zoals Hij Zelf heeft gezegd, evenals eerder de profeten te beginnen met Henoeh. De hemelse heiligen zullen Hem vergezellen, wanneer Hij Zich voor de ogen van een verbaasde wereld in het openbaar vertonen zal. Wat een wonderbare heerlijkheid voor hen die de Zijnen zijn, wanneer Hij Zich met hen zal openbaren voor de ogen van de goddelozen! Want dit hier is de komst van Jahweh, als Hij in het openbaar op aarde als de rechtvaardige Rechter zal verschijnen en strijd zal voeren tegen allen die in opstand tegen Hem zijn.



Ik kan niet zien dat de laatstgenoemde gebeurtenis direct volgt op wat voorafgaat in het hoofdstuk. In vers 5 is in het midden een verdeling. De tegenwoordigheid van Jahweh op de Olijfberg vernieuwt om zo te zeggen Zijn zichtbare verbintenis met Juda. Het eerste deel van het onderwerp eindigt met de woorden: 'Uzzia, de koning van Juda'. In het tweede deel begint een nieuw onderwerp met de woorden: 'Dan zal de Heere, mijn God komen', waardoor een grote, op zichzelf staande gebeurtenis wordt aangekondigd, die van zo'n invloed op de hele aarde zal zijn dat zij in de toekomst aan haar aanzien een heel nieuw karakter zal schenken. Wat dan volgt is ten nauwste verbonden met de wederkomst van Christus voor de Joden, op dezelfde plek waarvandaan Hij de aarde verlaten heeft. Maar het wordt beschouwd vanuit een hoger gezichtspunt, inclusief de verhouding van Jahweh met de hele aarde, als Hij zal neerdalen van de hemel met al Zijn heiligen (14:5). Dit is een ander en hoogst belangrijk deel van deze profetie.

Wat nu volgt is een passage die nogal moeilijk te vertalen is. Ik denk dat Martin, in de Franse vertaling, in algemene zin de bedoeling het meest benadert. Het wordt algemeen erkend dat de Hebreeuwse tekst hier nogal duister is. Wellicht kan het vertaald worden met: 'er zal niet zijn een kostelijk licht dat wordt weggenomen.' Het is 'een licht dat kostelijk is, en tevens dicht is' (in de zin van dichtheid). Het laatste woord kan misschien vertaald worden met: 'zal worden weggenomen'.<sup>2</sup> Het zal geen dag zijn met een vermenging van licht en duisternis, maar een dag door Jahweh vastgesteld; een dag gekarakteriseerd door Zijn tussenkomst en Zijn machtige tegenwoordigheid. Een dag die niet gekarakteriseerd kon worden door de gewone wisseling van dag en nacht; maar op het ogenblik dat men de totale duisternis van de nacht zou verwachten, zal het licht wezen. Uit Jeruzalem zullen levende wateren stromen naar het oosten en naar het westen, in de Dode Zee en in de Grote Zee. De zomerhitte zal hun bronnen niet verdrogen.

Jahweh zal Koning zijn over heel de aarde; er zal slechts één God zijn, en Zijn Naam zal de Enige zijn. Het zal in waarheid één algemene godsdienst zijn, één heerschappij over de hele aarde van de éne Jahweh, de God der Joden. Het land rondom Jeruzalem zal geheel bevolkt worden en Jeruzalem zelf zal verhoogd en bewoond worden in haar plaats en het zal een veilige woonplaats zijn. Er zal geen verbanning meer zijn voor de stad die God verkoren heeft. Allen die tegen haar gestreden hebben zullen door een dodelijke plaag getroffen worden. Zij zullen elkaar onderling vernietigen. Juda zal ook tegen hen strijden en hun rijkdommen

---

<sup>2</sup> Noot vertaler: de vertaling van het Nederlands Bijbelgenootschap heeft: 'En op die dag zal er geen kostelijk licht zijn, noch verstijving'.

zullen hem ten prooi vallen. Het overblijfsel dat onder de volken gespaard is gebleven, zal naar Jeruzalem optrekken om het feest te vieren van het binnengaan van Gods volk in hun rust. Alles en iedereen zal heilig zijn, en alles binnen Jeruzalem zal Jahweh zijn toegewijd.

---

